

Medalie conferită în 1912 lui Dimitre Onciul

Laurențiu-Ștefan Szemkovics

Keywords: *Dimitre Onciul, General Director of the State Archives; “Bene Merenti” Medal; Phaleristics; Heraldry; Sigillography*

Ca urmare a raportului lui C. C. Arion, ministrul Cultelor și Instrucțiunii *ad-interim*, regele Carol I a semnat în Castelul Peleş, la 9 aprilie 1912, decretul nr. 2.205, prin care conferea Medalia “*Bene Merenti*” lui Dimitre Onciul, profesor universitar din București, pentru merite didactice¹. Potrivit adeverinței de primire a brevetului de Cavaler al Ordinului “*Coroana României*”, semnată la București, în 20 iulie 1897, Dimitre Onciul s-a născut în 26 octombrie 1856, la Straja, în Bucovina și își avea domiciliul în București². În perioada 1900-1923, Dimitre Onciul a fost director general al Arhivelor Statului³.

Prezentăm, apelând la faleristică⁴, la heraldică⁵ și la sigilografie⁶, descrierea medaliei, precum și reproducerea grafică care provin de la Arhivele Naționale Istorice Centrale (documentul) și de pe site-ul <https://www.ordersandmedals.ro> (decorația).

Medalia “*Bene Merenti*”, instituită în 1876, se acorda “*drept încurajare și răsplătire pentru merite dobândite pe domeniul artelor, științelor, industriei, agriculturii, etc.*”. Potrivit *Regulamentului Medaliei “Bene Merenti”*⁷: “*Medalia*

¹ Publicat în “*Monitorul Oficial*” nr. 15 din 18 aprilie / 1 mai 1912, p. 594.

² Arhivele Naționale Istorice Centrale [ANIC], fd. *Ministerul Afacerilor Externe. Cancelaria Ordinilor*, ds. 59/1897.

³ *Figuri de arhiviști* (ed. Mihail Fănescu), București 1971, p. 199-227.

⁴ Faleristica este disciplina auxiliară a istoriei care se ocupă cu studiul decorațiilor (ordine, cruci, medalii și semne onorifice); Dorel Bahrin, *Sistemul decorațiilor militare – 2000. Sistemul național de decorații*, București 2005, p. 11-12.

⁵ Heraldica este disciplina auxiliară a istoriei care studiază stemele, blazoanele etc.; Florin Marcu, *Marele dicționar de neologisme*, București 2000, p. 422.

⁶ Sigilografia este disciplina auxiliară a istoriei care se ocupă cu studiul sigiliilor și matricelor sigilare. A fost fondată în secolul al XVII-lea de Dom Mabillon și dezvoltată în secolul al XIX-lea de către Louis-Claude Douët d’Arcq, un mare arhivist și istoric care, împreună cu echipa sa, a scos lucrarea *Collection des sceaux des Archives de l’Empire*. Franceză la origine, această disciplină nu a întârziat să se extindă în toată Europa, pretutindeni unde, încă din Evul Mediu, se impunea obiceiul de a valida documentele cu sigiliu; Jean-Luc Chassel, *Les sceaux dans l’Histoire, l’Histoire dans les sceaux, în Les sceaux, sources de l’histoire médiévale en Champagne. Actes des tables rondes de la Société française d’héraldique et de sigillographie (Troyes, 2003 - Reims, 2004)* sous la direction de Jean-Luc Chassel, Paris 2007, p. 9.

⁷ Decretul regal nr. 314 din 21 februarie 1876, publicat în “*Monitorul Oficial*” nr. 53 din 7 / 19 martie 1876, p. 1353-1354.

se va acorda atât pământenilor, cât și străinilor care vor fi împlinind condițiunile cerute. Medalia se compune: cea de clasa I, dintr-o piesă de metal galben cu un diametru de 30 mm și o grosime de 2 ½ mm, forma sa este rotundă; cea de clasa a II-a dintr-o piesă de metal albă având aceleași dimensiuni și formă. Medalia de amândouă clasele poartă pe o parte, în relief, efigia Domnitorului, înconjurată de cuvintele CAROLUS PRIMUS PRINCEPS ROMANUM, iar pe partea opusă se află stampate, în relief, cuvintele BENE MERENTI înconjurate de o ghirlandă de stejar care se unește sus și jos prin câte o fundă. Medalia are la partea superioară un inel prin care se trece panglica. Panglica este un moar vișinie [sic!], având la margine câte o vargă (lisereu), de fir de argint. Panglica în total este lată de 30 mm, iar varga pe margine de 2 ½ mm. Medalia se poartă pe partea stângă a pieptului”⁸.

Legenda medaliei s-a schimbat în timp. Cea mai veche versiune era CAROLUS PRIMUS PRINCEPS ROMANUM, apoi CAROLUS I PRINCEPS ROMANIAE, iar după 1881 varianta finală CAROLUS I REX ROMANIAE. Medalia a fost desființată în anul 1931, când a fost înlocuită cu Ordinul “Meritul Cultural”.

⁸ *Ordine, cruci și medalii române. Istoric, legi și regulamente* (întocmite de Vintilă Ivănceanu & Petre Ionescu & Petre P. Sterescu & C. Tâmpeanu), București 1927, p. 139-140; C. Flondor & Const. Moisil, *Decorațiunile românești*, în *Enciclopedia României*, 1, 1938, p. 91. Tudor Alexandru Martin & Katiușa Pârvan & Cătălina Opaschi, *Onoarea națiunilor (II). Ordine și decorații românești din patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României*, București 2016, p. 36-41; Laurențiu-Ștefan Szemkovics, *Medalie conferită în 1876 lui Bogdan Petriceicu Hasdeu*, “Revista Arhivelor” 97 (2020), 1-2, p. 7-13.

MINISTERUL AFACERILOR STRĂINE.
CANCELARIA ORDINELOR.

N° 1953/97

Adeverință de primire.

Subsemnatul,

Numele de familie: Onciul
Numele de botez: Dimitre
Data și locul nașterii: 26 Octobrie 1856 la Straja
în Bucovina
Domiciliul: București
Pozițiunea socială (grade și funcțiuni): Profesor universitar,
Membrii coresp. al Academiei Române,
Doctor în litere și filosofie.
Naționalitatea: Român

incredințezi că a primit brevetul de Cavalier
al Ordinului "Coroana României".
București, în 20 Iulie 1897

(Semnătura) D. Onciul

Nota. Acest buletin trebuie completat cu amănunțime cerute scris cât mai detaliat, semnat
manu propria și înscris în cel mai scurt timp, pe care să primim brevetul sau înscrisul,
sau direct la adresa Ministerului Afacerilor Străine: Căminul Ordinilor.

Adeverința lui Dimitre Onciul de primire a brevetului de Cavalier al Ordinului "Coroana României", semnată la București, în 20 iulie 1897.

Sursa: ANIC

Medalia “Bene Merenti” clasa I (avers și revers).

Sursa: <https://www.ordersandmedals.ro>

L. Szemkovics, *Medalie conferită în 1912 lui Dimitre Onciul*

Medal awarded in 1912 to Dimitre Onciul

(abstract)

By using phaleristics, heraldry and sigillography, the paper presents the “*Bene Merenti*” Medal, which was awarded in 1912 to Dimitre Onciul, professor from Bucharest and general director of the State Archives of Romania (1900-1923).